

BESTUURSVERSLAG 2018 ONDERWIJS

*Werken aan de ontwikkeling van kinderen
en aan onze eigen lerende organisatie*

Datum 08-05-2019

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Strategisch beleid	4
2.1 Visie	4
2.2 Kernwaarden van CKC Drenthe	5
2.3 Doelen	5
3. Besturingsmodel: bedrijfsvoering.....	7
3.1 Bestuurlijke inrichting	7
3.2 Diverse geledingen	7
3.3 Uitwerking in schematische structuur.....	8
4. Enkele aspecten uitgediept	9
4.1 Passend onderwijs	9
4.2 Informatiebeveiliging en privacy (IBP)	10
4.3 Evaluatie van het fusieproces.....	11
4.4 Scholing	13
4.5 De bouw van de Kloostertuin	13
5. Financieel Beleid.....	14
5.1 Treasury.....	14
5.2 Werkkostenregeling	16
5.3 Prestatiebox	16
5.4 Besteding extra middelen werkdrukverlaging	16
5.5 Aanbesteding multifunctionals.....	17
5.6 Aanbesteding tablets en touchscreens.....	17
5.7 Financiële kengetallen	17
6. Verkorte jaarrekening	18
6.1 Activa	18
6.2 Passiva	20
7. Staat van Baten en Lasten 2018/resultaatverdeling.....	22
7.1.Baten.....	23
7.2 Lasten.....	24
7.3 Financiële baten en lasten	26
7.4 Verdeling van het resultaat.....	26
8. Kasstroomoverzicht.....	29
9. Overige financiële gegevens	30

9.1 Wet normering topinkomens	30
9.2 Raad van Toezicht	30
9.3 Verbonden partijen	30
9.4 Gebeurtenissen na balansdatum.....	31
9.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	32
10. Continuïteitsparagraaf, inclusief risicoprofiel	32
10.1 Gegevensset	32
10.2 Overige rapportages	36
11. Naleving rechtmatigheid	42
12. Omgang met de omgeving	43
13. Aandacht voor duurzaamheid	44
13.1 Multifunctionals	44
13.2 Touchscreens en tablets	44
13.3 Energie	44
Bijlage 1: Algemene gegevens van de stichting	45
Bijlage 2: Adreslijst scholen/kindcentra per 1-8-2018.....	46
.....	46

1. Inleiding

Het jaar werd afgetrapt met een geweldig feest waarbij alle medewerkers van CONOD en COG Drenthe samen de fusie tussen beide organisaties beklonken. De schaatser Erik Hulzebosch wist de hele zaal te enthousiasmeren en tot grote hoogte te brengen. De nieuwe naam "CKC Drenthe" werd onthuld. Een onvergetelijke start van het nieuwe jaar.

Een jaar van elkaar ontmoeten / leren kennen en verbindingen maken. Ook een jaar van overleg, nieuw beleid, aanbestedingen, privacy, passend onderwijs, werkplezier en nog zoveel meer. In dit jaarverslag willen we u meenemen in de mooie wereld van CKC Drenthe.

We wensen u veel leesplezier.

Namens het College van Bestuur,

A. Velthuis

2. Strategisch beleid

De stichting Christelijke Kindcentra Drenthe is een nieuw schoolbestuur, ontstaan vanuit de fusie tussen COG Drenthe en CONOD per 1 januari 2018. Onder de nieuwe organisatie vallen 30 christelijke basisscholen (kindcentra), waaronder een school voor speciaal basisonderwijs en een samenwerkingsschool, verspreid over zes Drentse gemeenten: Assen, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Tynaarlo, Noordenveld en Midden-Drenthe.

Naast onderwijs biedt CKC Drenthe ook kinderopvang aan op de verschillende Kindcentra. In totaal bezoeken ruim 6500 kinderen onze kindcentra, die variëren van stedelijke tot kleine plattelandslocaties. Circa 750 medewerkers zetten zich in om naast het geven van goed onderwijs en vertrouwde kinderopvang, binnen de kindcentra een prettige en veilige sfeer te creëren.

Het opgestelde strategisch beleidsplan (juli 2018) is van korte duur. De ingezette koers van beide besturen wordt hierin voortgezet en de gemaakte fusie-afspraken zijn vertaald naar beleid. Vanaf schooljaar 2018-2019 start de voorbereiding van het strategisch beleid vanaf 2020, waarbij alle geledingen worden betrokken bij de totstandkoming.

2.1 Visie

2.1.1 “Jij wordt gezien”

De kindcentra zijn open christelijke kindcentra. Dat betekent dat iedereen welkom is en respectvol met elkaar omgaat. De christelijke identiteit is te herkennen aan de Bijbelverhalen, de liederen en de feesten. Daarnaast komt deze tot uiting in de aandacht voor elkaar en voor de wereld.

CKC Drenthe gaat uit van ‘transformationeel leiderschap’. Begrippen als ontwikkelen, stimuleren, samenwerken en intrinsieke motivatie staan centraal. Drie intrinsieke drijfveren van medewerkers worden gestimuleerd, namelijk autonomie, meesterschap en zingeving.

2.1.2 Ieder kind telt

Ieder kind is een uniek persoon met eigen mogelijkheden en talenten. Elk kind moet zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daartoe wordt een veilige omgeving geboden met een breed aanbod voor cultuur, muziek, beweging, basisvaardigheden, wetenschap en technologie. Kinderen worden geholpen hun vaardigheden toe te passen in samenwerken en samen spelen. Voor elk kind geldt: “Volg je dromen en besef dat wat je leert op school slechts een instrument is om je dromen in de wereld van morgen te realiseren”.

2.1.3 Het onderwijs is passend

In sommige situaties hebben kinderen of medewerkers extra ondersteuning nodig. De ondersteuningsstructuur is zo ingericht dat kinderen, leerkrachten en intern begeleiders goede ondersteuning krijgen. Het onderwijs moet zoveel als mogelijk *passend* zijn voor alle kinderen.

2.1.4 Omzien naar anderen in de wereld

In de kindcentra wordt regelmatig stil gestaan bij belangrijke levensvragen en -thema's. Dat gebeurt aan de hand van verhalen uit de Bijbel, door mee te doen aan acties van hulporganisaties, activiteiten in de schoolomgeving en ook binnen vakken als wereldoriëntatie. Samenwerken in een respectvolle en professionele sfeer is belangrijk. Er is aandacht voor zorgvuldig omgaan met materialen, zodat kinderen bewust worden van hun bijdrage aan de leefomgeving. Daarnaast wordt deelgenomen aan activiteiten op het gebied van natuur en milieu.

2.1.5 De kwaliteit is zichtbaar

De talenten van medewerkers worden volop benut. De personeelsleden worden uitgedaagd verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen ontwikkeling en gezondheid. Er wordt ingezet op 'professionalisering', 'samenwerking', 'eigenaarschap' en 'ondernemerschap'. Daarnaast wordt proactief ingespeeld op actuele ontwikkelingen. De kinderen moeten voldoende kennis en vaardigheden hebben om zich te kunnen redden in een snel veranderende maatschappij. De kwaliteit van het onderwijs wordt zichtbaar gemaakt door de resultaten in de volle breedte van alle activiteiten te monitoren, interne audits uit te voeren en tevredenheidsonderzoeken te houden onder kinderen, ouders en personeel.

2.2 Kernwaarden van CKC Drenthe

Met de directeuren zijn de volgende kernwaarden voor onze organisatie geformuleerd:

1. Kind centraal
2. Kwaliteit
3. Ontwikkeling
4. Samen
5. Plezier

CKC Drenthe zet het **kind centraal**, is gericht op het leveren van **kwaliteit** en **samen** werken we met **plezier** aan de **ontwikkeling** van de kinderen, het onderwijs en de opvang en aan onze eigen professionele ontwikkeling.

2.3 Doelen

De PO-raad heeft een Strategische Agenda opgesteld, waarin vijf hoofdlijnen staan uitgewerkt voor de nabije toekomst. De agenda sluit volledig aan bij de visie en kernwaarden van CKC Drenthe.

De vijf hoofdlijnen zijn:

- Onderwijs en opvang is samen opgroeien;
- Kwaliteit is verantwoordelijkheid nemen;
- Innoveren is samen leren;
- Leraar is een waardevol beroep;
- Besturen is een vak.

In het document Strategisch Kwaliteitsmanagement staan de beleidsdoelen en processen nader beschreven. CKC Drenthe hanteert het INK-model voor haar kwaliteitsmanagement. De processen zijn ingericht om de doelen te bereiken en om na te gaan of de doelen bereikt zijn. Het Strategisch Kwaliteitsmanagement wordt gebruikt als leidraad voor het gesprek over verdere verbetering en vernieuwing.

3. Besturingsmodel: bedrijfsvoering

3.1 Bestuurlijke inrichting

Het bestuursmodel van de stichting bestaat uit een College van Bestuur (CvB) en een Raad van Toezicht (RvT). De voorzitter van het College van Bestuur vertegenwoordigt het bestuur in en buiten rechte. De wijze van besluitvorming is vastgelegd in de statuten van de stichting.

De Raad van Toezicht is de werkgever van het College van Bestuur en stelt de arbeidsvoorwaarden van de leden van het college vast.

De verdeling van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur zijn vastgelegd in een bestuursstatuut.

De verdeling van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen het College van Bestuur en de directies van de scholen zijn vastgelegd in een managementstatuut.

3.2 Diverse geledingen

- Directies: De directeuren worden aangestuurd door het CvB. De directeuren werken samen in clusterleergemeenschappen en in het centrale directieoverleg (uitgelicht).
- Het bestuursbureau: De verschillende beleidsterreinen zijn toebedeeld aan vier sectoren (uitgelicht) met ieder een sectorleider.
- Medezeggenschapsraad: iedere school heeft een medezeggenschapsraad waarin het personeel en de ouders vertegenwoordigd zijn. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) bestaat uit 12 leden: 6 personeelsleden en 6 ouders, aangevuld met een ambtelijk secretaris vanuit het bestuursbureau.

3.2.1 De organisatie van het directieoverleg

Directieoverleg:

De scholen/kindcentra zijn via de directie vertegenwoordigd in het directieoverleg (DO). Het DO wordt volgens agenda voorgezeten door de voorzitter van het DO. Tijdens de centrale overleggen zijn strategische centrale thema's ingebracht door het CvB. Het DO adviseert het CvB. De besluiten voor de gehele organisatie worden door het CvB genomen.

Clusters binnen het directieoverleg:

Het DO werkt met vier cluster leergemeenschappen (hierna te noemen: CLG), waarin 7 tot 8 directeuren plaatsnemen. Het werken met deze vier CLG's biedt directeuren de mogelijkheid om een discussie met collega's intensiever uit te diepen mede omdat de groep kleiner is. Binnen een cluster wordt vanuit de groep één voorzitter gekozen. Deze voorzitter is verantwoordelijk voor de planning en de agenda van het overleg en vertegenwoordigt het cluster in het voorzittersoverleg.

Voorzittersoverleg:

Het voorzittersoverleg bestaat uit de voorzitter van het DO, voorzitters van de vier clusters en het CvB. Vanuit de staf schuift de stafmedewerker onderwijs aan. Anderen kunnen afhankelijk van de agenda uitgenodigd worden. Het voorzittersoverleg wordt voorgezeten door de voorzitter van het CvB en bij diens afwezigheid door een lid van het CvB.

De insteek van het voorzittersoverleg:

- Voorbereiding van het centrale directieoverleg.
- Het bespreken van inhoudelijke thema's die van invloed zijn voor het geheel of voor één of meerdere clusters (betrokkenheid / confrontatie en discussie / communicatie).
- Vaststellen van de stand van zaken van na te streven organisatiedoelen, zoals deze jaarlijks in het strategisch plan zijn geformuleerd (verantwoordelijkheid en resultaat).

3.2.2 Het Bestuursbureau

De verschillende beleidsterreinen zijn onderverdeeld in vier sectoren: Onderwijs, Ondersteuning, Beheer & bedrijfsvoering en Kinderopvang. De sectoren kennen een leidinggevende of coördinator (hierna te noemen sectorleider). Binnen de sectoren worden ervaringen, ontwikkelingen en werkwijzen gedeeld en geëvalueerd, zowel intern (binnen de sector zelf) als extern (met de scholen/kindcentra), zodat inzicht en draagvlak ontstaat. Pas daarna wordt beleid geformuleerd. Binnen de verschillende sectoren vindt afstemming en werkoverleg plaats over onderwijs en opvang aan 30 locaties. Aan het sector werkoverleg nemen deel: de sectorleiders van de vier sectoren, de voorzitter van het directieoverleg, de controller, zo nodig de specialisten in de bedrijfsvoering en het CvB.

3.3 Uitwerking in schematische structuur

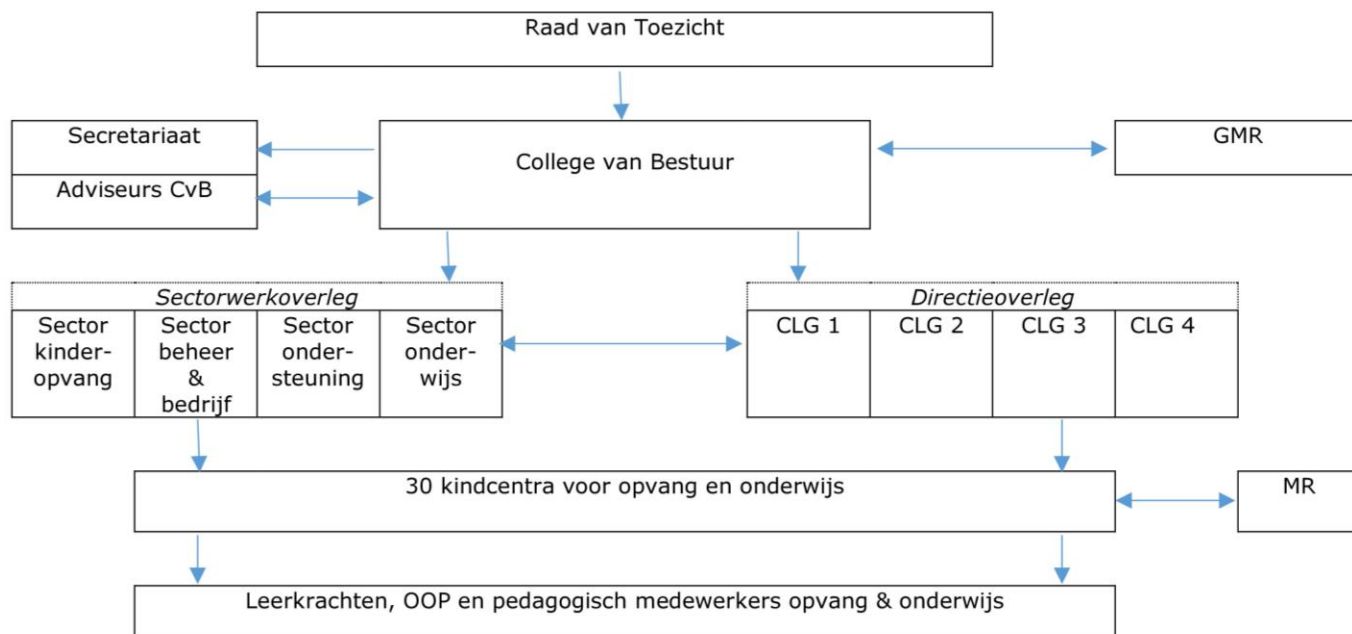

De organisatie voor opvang en onderwijs bestaat uit twee verschillende stichtingen: kinderopvang en onderwijs. Er is een gezamenlijk besturingsmodel voor beide stichtingen op basis van het model Raad van Toezicht en College van Bestuur. Beide stichtingen hebben momenteel bij wet nog twee verschillende juridische verantwoordelijkheden. In onderstaande tabel wordt zichtbaar welke structuur en werkwijze gehanteerd wordt.

De structuur is onderwerp van evaluatie, mede naar aanleiding van het terugtreden van het lid van het College van Bestuur (zie ook Gebeurtenissen na balansdatum punt 9.4.4 vacature lid College van Bestuur).

In de tabel is zichtbaar dat de afzonderlijke stichtingen in de organisatie onderdeel zijn van een geheel. De organisatorische bedrijfsvoering is op weg naar de gewenste situatie zoals beschreven in de notitie Kindcentra 2020, waarbij onderwijs en opvang in één juridisch model uitgevoerd kan gaan worden.

Medewerkers bestuursbureau

4. Enkele aspecten uitgediept

In de organisatie van CKC Drenthe onderwijs en opvang hebben zich in 2018 veel mooie, boeiende en leerzame ontwikkelingen voor gedaan. In dit jaarverslag lichten wij drie thema's toe, namelijk passend onderwijs, privacywetgeving en evaluatie van het fusieproces.

4.1 Passend onderwijs

De sector onderwijsondersteuning werkt met IB-ers, onderwijsassistenten, een ondersteuningsteam (orthopedagogen, ontwikkelingspsycholoog, onderwijskundige, gedragsspecialisten, ambulante begeleiders), een beleidsteam en een regievoerder. Het ondersteuningsteam bestaat uit medewerkers in vaste dienst en een aanvulling vanuit Educonnect. Thema's uit 2018:

4.1.1 Contactpersonen

In september is gestart met het werken met vaste contactpersonen vanuit het CKC Drenthe Ondersteuningsteam voor de scholen. Er is hierdoor tijd om meer leerlingen te bespreken en het contact is intensiever. Daarnaast heeft de eerste ronde Multidisciplinaire Constructieve Leerling Bespreking plaatsgevonden. De contactpersonen werken meer in duo's (orthopedagoog en ambulante begeleider), hetgeen bevorderend werkt voor de inhoud van de contacten.

4.1.2 Visie op / organisatie van het ondersteuningsteam

Visie en rol van de IB-ers roepen vragen op. In 2019 volgt een aantal deelonderwerpen op IB- en directieoverleggen. Samen met Kinderopvang zal de rol van de IB-ers voor het gehele kindcentrum worden uitgewerkt. Vanuit de verschillende gemeenten wordt onze werkwijze positief gevolgd. De inzet is dat deze ontwikkeling ook met gemeentelijke middelen bekostigd gaat worden.

4.1.3 Thuiszitters

Er zijn geen absolute thuiszitters. Een zevental leerlingen (op verschillende scholen) heeft, in overleg met de leerplichtambtenaar een "thuiswerkdag" om overprikkeling, en daardoor écht thuis zitten, te voorkomen. Een tweetal leerlingen is vanwege hun gezondheid gedeeltelijk thuis geweest. De inzet vanuit Onderwijs-Ondersteuning en scholen is om thuiszitten te voorkomen.

4.1.4 SchoolOndersteuningsProfiel

Alle scholen hebben hun SchoolOndersteuningsProfiel herschreven aan de hand van een CKC-format. Alle scholen hebben hun SOP (schoolondersteuningsprofiel) op de eigen website staan.

4.1.5 Samenwerking onderwijs en zorg

De visie op samenwerking tussen onderwijs en zorg is ontwikkeld en gedeeld met gemeenten (wethouders) en jeugdhulpverleners (Yorneo en Accare). Deze instanties verleenden "ruimte" om te kunnen werken met pilots op de scholen. Op een vijftal scholen wordt gezocht naar samenwerking en integratie ter bevordering van effectieve ondersteuning voor de leerlingen en ontzorging van de leerkrachten.

4.2 Informatiebeveiliging en privacy (IBP)

CKC Drenthe is in toenemende mate afhankelijk van informatie- en communicatie-technologie. De hoeveelheid informatie, waaronder persoonsgegevens, neemt toe o.a. door ontwikkelingen als gepersonaliseerd leren m.b.v. ict.

We hechten er veel belang aan om informatie goed te beschermen en veilig en verantwoord met persoonsgegevens om te gaan. De afhankelijkheid van ict en persoonsgegevens brengt nieuwe kwetsbaarheden en risico's met zich mee. Het is noodzakelijk om de gevolgen van deze risico's tot een aanvaardbaar niveau te reduceren en de voortgang van het onderwijs en de bedrijfsvoering optimaal te kunnen waarborgen.

Om dit te realiseren is er voor medewerkers van CKC Drenthe o.a. een beveiligde digitale werkomgeving ontworpen (DigiPlein). Deze veilige omgeving wordt al gebruikt op het bestuursbureau en zal in de loop van 2019 op alle scholen in gebruik worden genomen.

Als gevolg van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) die op 26 mei 2018 van kracht werd, zijn ook diverse verplichte documenten opgesteld:

- IBP-plan (Informatiebeveiliging en privacy);
- Dataregisters voor leerlingen (po), kinderen (kinderopvang) en medewerkers;
- Diverse protocollen (cameratoezicht, melden datalekken e.d.).

Met leveranciers van softwarepakketten zijn zogenaamde "verwerkersovereenkomsten" afgesloten. Hierin is vastgelegd dat de leverancier maatregelen heeft getroffen wat betreft het veilig opslaan en verwerken van de aangeleverde persoonsgegevens.

Ook is er uitvoering gegeven aan de verplichte aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming.

Om de bewustwording op het terrein van de AVG te vergroten, is een onlinecursus ontworpen. In 2019 zullen alle medewerkers van CKC Drenthe deze cursus verplicht moeten volgen.

4.3 Evaluatie van het fusieproces

In de voorbereiding op de fusie waren diverse werkgroepen geïnstalleerd met ieder hun eigen opdracht. De aanbevelingen van deze werkgroepen hebben als leidraad gediend voor de evaluatie in december 2018, zie ook het rapport "Evaluatie Fusie-Effect-Rapportage".

Uit het rapport worden hieronder enkele items uitgelicht.

Aanbeveling:

Scholen kunnen, om hun kwaliteit te onderzoeken, een beroep doen op het auditteam van de stichting. Binnen de cyclus van kwaliteitszorg krijgt elke school in ieder geval éénmaal per twee jaar een audit, tenzij de school, in overleg met het College van Bestuur, een externe audit kan overleggen.

Evaluatie:

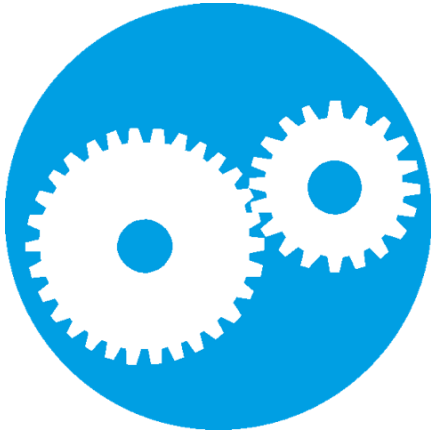
Het auditteam is uitgebreid met zes personen, waardoor het team nu uit 10 auditoren bestaat. In de afgelopen maanden zijn meerdere scholen door leden van het auditteam bezocht. Volgens planning is voor de zomervakantie 2019 elke school een keer bezocht. Er zijn geen specifieke vragen voor ondersteuning bij het audit team ingebracht vanuit de scholen. Uit de audit bezoeken is naar voren gekomen dat scholing voor alle directies in het kader van objectief observeren gewenst is.

Aanbeveling:

In het kader van professionalisering, employability en ontwikkeling van de medewerkers is duurzame inzetbaarheid voor de stichting de komende periode een belangrijk thema. Dit is ook van belang in het kader van preventie van ziekteverzuim, mede in relatie tot het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd. Hierover worden met individuele medewerkers maatwerkafspraken gemaakt.

Evaluatie:

Er is in individuele gevallen aandacht voor duurzame inzetbaarheid voor de oudere medewerker, maar hier kan nog meer aandacht voor zijn. Medewerkers zijn zich nog onvoldoende bewust van het feit dat BAPO niet meer bestaat, maar dat er wel een andere regeling voor terug is gekomen. Het valt wel op dat medewerkers zichzelf slecht laten informeren door eigen vakbonden of landelijke organisaties. Veel medewerkers zitten in een afwachtende houding. In 2019 wordt het verder informeren vanuit de afdeling personeel verder opgepakt. Tevens wordt er beleid geschreven voor de inzet van de uren duurzame inzetbaarheid, verlofmogelijkheden voor oudere werknemers en het eventuele sparen van de duurzame inzetbaarheidsuren.

Aanbeveling:

Met het oog op toekomstige ontwikkelingen worden bij de bouw en verbouw van schoolgebouwen de mogelijkheden voor uitbreiding van het aanbod met kinderopvang voor 0 tot 4-jarigen en tussen- en buitenschoolse opvang meegenomen. Daarbij is steeds de afweging of samenwerking met andere organisaties nodig is of dat de school het aanbod zelf kan verzorgen.

Evaluatie:

Verschillende scholen zijn inmiddels voorzien van kinderopvang voor 0-4-jarigen. Slaapkamers zijn gebouwd en KDV-ruimten zijn ingericht. Verder zijn we bezig om verschillende scholen te vernieuwbouwen en een aantal nieuwe scholen worden gebouwd in de komende jaren. Zonnepanelen zijn aangeschaft op de gebouwen met een grootverbruik aansluiting voor elektra. Deze panelen worden in 8 jaar terugverdiend met subsidie.

Terugkijkend op het eerste jaar CKC Drenthe kunnen verschillende zaken worden vastgesteld:

- veel verplichte beleidsdocumenten voor de nieuwe organisatie zijn afgerond;
- verschillende bedrijfsvoering processen zijn op elkaar afgestemd en worden verder verfijnd;
- medewerkers hebben elkaar beter leren kennen;
- verdere ontwikkeling van diverse scholen tot kindcentra met kinderopvang in eigen beheer is gerealiseerd;
- in 2019 is nog werk te verrichten m.b.t. het verder stroomlijnen van de organisatie CKC Drenthe.

Het samengaan heeft inmiddels ervoor gezorgd dat gemeenten zich realiseren dat de nieuwe organisatie een sterkere gesprekspartner is geworden voor:

- de herziening van de integrale huisvestingsplannen en huisvestingsverordening;
- Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor peuters en kleuters binnen onderwijs en opvang;
- passend onderwijs en jeugdzorg;
- kindcentrum ontwikkelingen in Tynaarlo en in Borger-Odoorn;
- samenwerkingsverbanden Groningen, Assen & Emmen;
- provinciaal in het kader van bereikbaarheid van onderwijs en opvang op het platteland;
- de betrokkenheid bij de Drentse Regiodeal Zuidoost Drenthe.

4.4 Scholing

De ontwikkelingen in het onderwijs volgen elkaar in hoog tempo op. Met het professionaliseringsbeleid sluiten we daar waar mogelijk en wenselijk op aan. De kindcentra zijn autonoom in de keuze voor hun scholingstrajecten. Die worden afgestemd op de behoefte van de teamleden en de beleidsvoornemens verwoord in het schoolplan. Dit kunnen zowel individuele trajecten als teamtrajecten zijn.

Vanuit de stichting bieden we jaarlijks de CKC Academie en CKC Cafés aan. In de Academie worden opleidingstrajecten en korte cursussen centraal ingekocht en in-company aangeboden. De onderwerpen sluiten aan bij de behoefte en de actualiteit. Medewerkers van CKC Drenthe kunnen zich online aanmelden voor een onderdeel uit de Academie. De bekostiging gaat vanuit de eigen professionaliseringsmiddelen vanuit de cao.

De CKC Cafés zijn inhoudelijke bijeenkomsten die op een avond plaatsvinden in een Café setting. Gemiddeld worden twintig Cafés per jaar aangeboden. Iedere avond wordt verzorgd door een andere deskundige / workshopleider met steeds wisselende onderwerpen. Medewerkers van CKC Drenthe kunnen zich online en onbeperkt voor deze Cafés aanmelden. Deelname is gratis.

4.5 De bouw van de Kloostertuin

In 2018 is een nieuw kindcentrum gebouwd voor de Kloostertuin. Het kindcentrum zal in de voorjaarsvakantie van 2019 verhuizen naar het nieuwe gebouw. In het oude gebouw aan de Boomgaard 1 zullen nog 3 lokalen beschikbaar blijven voor De Kloostertuin, aangezien het nieuwe gebouw op dit moment over te weinig lokalen beschikt (zie ook paragraaf 13.3.2 en 13.3.3).

5. Financieel Beleid

De begroting 2018 ging uit van een tekort van € 376.209. In werkelijkheid is er een negatief resultaat van € 310.005. In het hoofdstuk 6 'Verkorte jaarrekening' wordt het één en ander nader toegelicht.

5.1 Treasury

Het beleid met betrekking tot de liquide middelen is in 2018 niet gewijzigd ten opzichte van 2017. Het wegzetten van tijdelijk overtollige middelen kan volgens het treasury statuut op spaarvormen op korte termijn (minder dan een jaar), op middellange termijn (1 tot 3 jaar) en op lange termijn (langer dan 3 jaar).

De volgende acties stonden gepland in 2018:

1. CKC Drenthe kiest voor één huisbankier, dat wil zeggen dat de ING-bank of de Rabobank niet meer als huisbankier zal fungeren.
2. Er zal twee keer per jaar overleg plaatsvinden tussen medewerkers van de huisbank en de leden van de treasurycommissie (voorzitter Raad van Toezicht, voorzitter College van Bestuur) en de stafmedewerker financiën;
3. Tijdelijk overtollige middelen op de lopende rekening worden naar een spaarrekening overgeboekt en bij dreigend tekort op de lopende rekening wordt een bedrag van de spaarrekening terug gestort naar de lopende rekening;
4. In 2017 is al in gang gezet om de afzonderlijke schoolbankrekeningen op te heffen en over te gaan naar een gezamenlijke bankrekening voor alle scholen. Dit traject zal begin 2018 worden afgerond.
5. Bij diverse scholen maakt de ouderraadsrekening nog deel uit van de stichting CKC Drenthe. In de loop van 2018 zullen deze scholen een "Stichting vrienden van ..." krijgen en zal de ouderraadsrekening onder gebracht worden bij deze stichting. De ouderraadsrekeningen komen daarmee los te staan van CKC Drenthe;
6. CKC Drenthe zal een aparte rekening openen waarop de private gelden geplaatst worden. De beginstand van de private gelden op 1 januari 2017 was € 1.270.892 (verdeeld over verschillende bankrekeningen). De private inkomsten en uitgaven in 2017 zullen hiermee verrekend worden. De eindstand op 31 december 2017 zal vervolgens op een aparte private rekening geplaatst worden;
7. Kinderopvang is gestart zonder financiële buffer. Noodzakelijke investeringen vergen de nodige liquide middelen. Om de investeringen te kunnen doen bij nieuwe opvanglocaties leent de afdeling Onderwijs geld aan kinderopvang. Deze leningen worden, zodra de liquiditeit van de kinderopvang het toelaat, terug betaald;
8. De bouw van twee ruimten voor kinderopvang bij de Kloostertuin wordt uit de private middelen van de afdeling Onderwijs gefinancierd. Op langere termijn vindt terugbetaling plaats door de afdeling Opvang.

Ad 1 Huisbankier:

COG Drenthe en CONOD zijn per 1 januari 2018 gefuseerd. In het jaar 2018 zijn processen van beide organisaties op elkaar afgestemd, ook op het gebied van de financiën. CONOD

had als huisbankier de Rabobank en COG Drenthe de ING bank. De organisatie heeft gekozen voor de Rabobank als huisbankier. De gesprekken omtrent de transitie van de ING-bank naar de Rabobank zijn gestart in de zomer van 2018 en begin 2019 afgerond.

Ad 2 Gesprekken:

Door de transitie van ING-bank naar Rabobank zijn de tweejaarlijkse gesprekken met de ING-bank achterwege gelaten.

Ad 3 Overtollige middelen

Er is één keer twee ton overgeheveld van de lopende rekening naar een spaarrekening.

Ad 4. Schoolbankrekeningen voormalige Conod-scholen

De schoolbankrekeningen met een privaat karakter zijn/worden overgeheveld aan de 'stichting vrienden van' de scholen. Dit traject is in 2019 afgerond.

Ad 5. "Stichting vrienden van"

Alle scholen hebben inmiddels een "Stichting vrienden van" De ouderraadsrekeningen zijn onder deze stichtingen gebracht.

Ad 6. Instellen private rekening.

Aangezien begin 2019 pas de afronding van de Rabobank als huisbankier gereed is, is deze actie doorgeschoven naar 2019

Ad 7. Lening aan kinderopvang.

De afdeling kinderopvang heeft heel 2018 geen geld geleend van de afdeling onderwijs. Er is in 2018 slechts sprake van een rekening courant positie over en weer tussen kinderopvang en onderwijs welke tussentijds verrekend wordt.

Ad 8. Nieuwbouw Kloostertuin

In de nieuwbouw van de Kloostertuin in 2018 zijn twee lokalen meegenomen voor de kinderopvang. Hiermee is een investering gemoeid van € 314.556. Deze zijn voorgefinancierd door onderwijs en dit is als lening verwerkt. Deze lening wordt door kinderopvang in een aantal jaren afgelost, verhoogd met een marktconforme rente.

Diverse spaarrekeningen

	1-1-2018	31-12-2018	rente	
bank				
ABN AMRO	€ 3.414.483	€ 4.269.712	€	1.996
ING	€ 2.602.462	€ 2.805.573	€	644
Rabo	€ 1.077.009	€ 1.077.117	€	81
	<u>€ 7.093.954</u>	<u>€ 8.152.402</u>	<u>€</u>	<u>2.721</u>

In de begroting was rekening gehouden met € 5.400 aan rente. Enkele spaarvormen leverden geen rente op boven bepaalde drempelbedragen. Bij een spaarvorm kwam het saldo boven de drempel uit. Het meerdere heeft geen rente opgeleverd. Doordat een algehele reorganisatie van bankrekeningen is opgestart in 2018 is besloten tijdens deze fase geen nieuwe spaarrekeningen te openen.

Eind december 2018 staat € 2.240.234 op de lopende rekeningen.

5.2 Werkkostenregeling

Voor CKC Drenthe was de totale loonsom in 2018 geschat op € 15.764.756 waarvan € 189.177 vrije ruimte. In het aanwijzingsbesluit stond welke posten in aanmerking kwamen voor vergoeding binnen de vrije ruimte. Het betrof een begroot bedrag van € 182.285. De werkelijke vrije ruimte kwam hoger uit, door met name de CAO wijzigingen, op € 216.090. Hier zijn we ruim binnen gebleven met een uitputting van € 166.239.

Wijzigingen in de werkkostenregeling 2018 t.o.v. 2017 zijn:

- De fietsregeling is verhoogd van € 749 naar € 800;
- Een sportabonnementregeling (ter waarde van € 150) is toegevoegd.

5.3 Prestatiebox

De middelen van de prestatiebox zijn toegevoegd aan de totale middelen die CKC Drenthe in 2018 heeft ontvangen. Deze middelen dragen o.a. bij aan het onderwijs aan hoogbegaafden, de plusklassen, scholing en aan leerlingvolgsystemen (toetsen).

5.4 Besteding extra middelen werkdrukverlaging

In 2018 is er voor het eerst subsidie ontvangen voor de werkdrukverlaging. Op elke school is de inzet van deze middelen besproken in het team, is er een begroting gemaakt aan de hand van het model van de PO-raad en zijn de plannen na akkoord van de personeelsgeleding van de MR aangeboden aan het College van Bestuur (CvB) met verzoek tot besluit tot uitvoering. Het CvB heeft vervolgens positief besloten. Op 28 van de 30 scholen worden de middelen ingezet voor personeel. Op de overige 2 scholen is er gekozen voor inzet in materiële zaken (met name ICT). Nog niet alle middelen die toegerekend worden aan 2018 zijn ingezet, deze blijven beschikbaar voor de scholen via een bestemmingsreserve op schoolniveau.

Subsidie werkdrukvermindering 2018	€	333.914
Personeel	€	243.333
Materieel	€	238
Totale besteding	€	243.571
Resultaat naar bestemmingsreserve	€	90.343

Naast inzet van de extra middelen is er bewust gekeken naar de werkzaamheden die worden gedaan en hetgeen nodig is om onze doelen te bereiken.

5.5 Aanbesteding multifunctionals

In het najaar van 2017 is een onderhandse aanbestedingstraject van start gegaan. Drie scholen van CONOD waarvan het contract in 2018 afloopt, zijn naast de scholen van COG Drenthe meegenomen in het traject.

Het betrof een onderhandse aanbesteding waarbij drie partijen zijn benaderd, waaronder de huidige leveranciers van voormalig COG Drenthe en CONOD. Twee partijen hebben een offerte uitgebracht. Aan Veenman is de gunning verleend. Het contract bestaat uit de levering van kopieermachines in eigendom en een service- en onderhoudscontract voor vijf jaar. De totale kosten (koop en service/onderhoud) zijn € 197.000 (inclusief btw). Het contract loopt van maart 2018 t/m februari 2023.

5.6 Aanbesteding tablets en touchscreens

CKC Drenthe heeft via Tendered twee Europese aanbestedingen gedaan, één voor een raamovereenkomst voor tablets en één voor een raamovereenkomst voor touchscreens. Bij de tablets waren drie en bij de touchscreen negen inschrijvers. Alle inschrijvers hebben een presentatie gehouden. De definitieve gunningen zijn 28 januari 2019 via Tendered bekend gemaakt. Voor de tablets kwam A-Mac B.V. als beste naar voren en bij de touchscreens was dit de Odin Onderwijs B.V.. Inmiddels zijn de contracten getekend. Het betreffen raamovereenkomsten voor de duur van twee jaar met twee keer een verlengingsmogelijkheid van een jaar. (zie ook 9.4.1 Gebeurtenissen na balansdatum)

5.7 Financiële kengetallen

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Vermogenbeheer		
Solvabiliteit (eigen vermogen + voorziening in % totale vermogen)	71,0%	71,9%
Budgetbeheer		
Liquiditeit/current ratio (verhouding vlottende activa en kort vreemd vermogen)	2,52	2,62
Rentabiliteit (verhouding exploitatieresultaat en de totale baten)	-9%	1,9%
Weerstandsvermogen (verhouding totale eigen vermogen en de totale baten)	30,6%	32,2%

De solvabiliteit en liquiditeit liggen boven de norm, en geven aan dat CKC Drenthe zowel aan haar verplichtingen op korte als op lange termijn kan voldoen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de omvang van het eigen vermogen. Het weerstandsvermogen ligt aan de hoge kant. De grootste oorzaak ligt in de wijze van bijstelling van de bekostiging achteraf door het Ministerie en het hierop (kunnen) bijsturen. Hierin laten we al ontwikkeling zien dat past bij ons beleid dat elke bekostigde euro wordt ingezet, ook in de continuïteitsparagraaf komt dit beleid zichtbaar terug. De rentabiliteit laat de verhouding van het resultaat ten opzichte van de totale baten zien. Deze is negatief en geeft daarmee aan dat 'geld dat op de plank ligt' wordt ingezet.

6. Verkorte jaarrekening

6.1 Activa

Activa	31 december 2018	31 december 2017
Vaste Activa		
Materiële vaste activa	<u>4.471.264</u>	<u>4.279.360</u>
<u>Totaal vaste activa</u>	<i>4.471.264</i>	<i>4.279.360</i>
Vlottende activa		
Vorderingen	1.781.568	2.590.460
Liquide middelen	<u>10.392.636</u>	<u>9.300.854</u>
<u>Totaal vlottende activa</u>	<i>12.174.204</i>	<i>11.891.314</i>
<u>Totaal activa</u>	<u>16.645.468</u>	<u>16.170.674</u>

6.1.1 Materiële activa

Materiële vaste activa	Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2018	Cumulatieve afschrijvingen t/m 1 januari 2018	Boekwaarde per 1 januari 2018	Mutaties 2018		Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2018	Cumulatieve afschrijvingen t/m 31 december 2018	Boekwaarde per 31 december 2018
				Investerings	Afschrijvingen			
Gebouwen en terreinen	1.158.182	272.779	885.403	567.978	21.308	1.726.160	294.087	1.432.073
Inventaris en apparatuur	6.846.382	4.016.945	2.829.437	368.974	742.080	7.215.356	4.759.025	2.456.331
Overige materiële vaste activa	1.907.357	1.342.837	564.520	155.903	137.562	2.063.260	1.480.399	582.861
<u>Materiële vaste activa</u>	9.911.921	5.632.561	4.279.360	1.092.854	900.950	11.004.775	6.533.511	4.471.264

De waarde van de materiële vaste activa is gedaald in 2018. Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt door het uitstellen van de ICT investeringsplannen door het aanbestedings-traject. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de realisatie versus de begrotingsplannen.

Investerings	Begroting 2018	Realisatie 2018	Vershil
<i>Gebouwen en terreinen</i>		506.302	-506.302
ICT	1.070.175	156.450	913.725
Meubilair	355.000	117.667	237.333
Overig	112.612	94.858	17.754
<i>Inventaris en apparatuur</i>	<i>1.537.787</i>	<i>368.975</i>	<i>1.168.812</i>
Leermethoden	300.000	120.838	179.162
Vervoer	27.000	35.065	-8.065
<i>Overige materiele vaste activa</i>	<i>327.000</i>	<i>155.903</i>	<i>171.097</i>
Totaal	1.864.787	1.031.180	833.607

6.1.2 Vorderingen

	31 december 2018	31 december 2017
Debiteuren algemeen	144.785	578.972
Vorderingen op OCW	1.405.674	1.474.532
Groepsmaatschappijen	72.628	
Overige overheden	601	751
Overige vorderingen	59.893	492.729
Te ontvangen interest	2.299	6.818
Overlopende activa overige	95.688	36.657
Vorderingen	1.781.568	2.590.460

6.1.2.1 Debiteuren

Deze post betreft openstaande facturen aan derden. Hieronder is onder andere opgenomen de vorderingen met betrekking tot verrekeningen van de Multifunctionele accommodaties.

6.1.2.2 OCW/EZ

De vordering op het ministerie van OC&W heeft met name betrekking op de personele lumpsum 2018/2019. Het betaalritme van het ministerie wijkt af van de toerekening van de baten. Er wordt minder betaald in 2018 dan er wordt toegekend. Dit wordt rechtgetrokken in de eerste 7 maanden van 2019.

6.1.2.3 Groepsmaatschappijen

Onder deze post zijn de te ontvangen bedragen van de Kinderopvang opgenomen, waaronder de afrekening exploitatiekosten, toelage en managementfee van de Kinderopvang.

6.1.2.4 Overige vorderingen

Hieronder staan de nog te vorderen maar nog niet in rekening gebrachte zaken aan derden.

6.1.2.5 Overlopende activa

Onder deze post zijn de vooruitbetaalde kosten en te ontvangen rente verantwoord.

6.1.3 Liquide middelen

De stand van de liquide middelen per 31 december 2018 is € 10.392.636. Ten opzichte van 31 december 2017 is dit een stijging van € 1.091.781. De mutatie in de liquide middelen is nader uitgewerkt in het kasstroomoverzicht. Op de spaarrekeningen van de stichting staat op de balansdatum een bedrag van ruim € 8.000.000.

6.2 Passiva

Passiva	31 december 2018	31 december 2017
Eigen vermogen	10.194.629	10.442.959
Voorzieningen	1.620.905	1.186.265
Kortlopende schulden	<u>4.829.934</u>	<u>4.541.451</u>
<u>Totaal passiva</u>	<u>16.645.468</u>	<u>16.170.674</u>

6.2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is afgenomen met het resultaat van 2018 ad € 310.005. Een nadere toelichting op het eigen vermogen en de verdeling van het resultaat volgen verderop (zie paragraaf 7.4).

6.2.2 Voorzieningen

	Stand per 1 januari 2018	Dotaties	Onttrekkingen	Stand per 31 december 2018
Voorziening jubilea	285.467	99.818	23.318	361.967
Voorziening duurzame inzetb.	73.798	19.243	-	93.041
Voorziening onderhoud	827.000	520.000	181.103	1.165.897
Totaal	1.186.265	639.061	204.421	1.620.905

De dotatie aan de voorziening jubilea is relatief groot doordat er nog geen voorziening jubilea bestond bij CONOD. Dit is rechtgetrokken in 2018.

De voorziening onderhoud laat een relatief hoog saldo zien, deze is voldoende om het gepland groot onderhoud te kunnen uitvoeren. De verwachting is dat in de komende jaren substantieel meer wordt uitgegeven dan jaarlijks wordt gedoteerd.

6.2.3 Kortlopende schulden

	31 december 2018	31 december 2017
Groepsmaatschappijen	7.686	
Crediteuren	668.062	746.655
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.152.708	1.052.412
Pensioenen	310.295	281.312
Overige kortlopende schulden	205.004	262.472
Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ	1.054.941	1.053.434
Vooruit ontvangen investeringsubsidies	388.925	384.909
Vooruit ontvangen bedragen	166.104	169.276
Vakantiegeld en vakantiedagen	873.137	545.327
Overige overlopende passiva	3.072	45.654
Kortlopende schulden	4.829.934	4.541.451

6.2.3.1 Crediteuren

Onder deze post zijn de inkoopfacturen verantwoord die betrekking hebben op 2018 maar welke betaald zijn in 2019.

Overige kortlopende schulden

Onder de kortlopende schulden zijn alle zaken opgenomen waarvan de kosten betrekking hebben op 2018, maar de factuur nog niet is ontvangen/de afdracht nog niet is voldaan (Belastingen, Pensioenen, Overige kortlopende schulden, vakantiedagen).

Daarnaast zijn er ook (investerings)subsidies vooruitontvangen, waarvan de inzet nog niet is gerealiseerd. De uitgaven volgen in de toekomst. Deze posten worden als vooruitontvangen bedragen/overlopende passiva gepresenteerd. De post Vooruitontvangen subsidies OCW bestaat voornamelijk uit de projectsubsidies Opleiden in de School (OIDS) en *Versterking Samenwerking in Opleiden* (VSiO). De vooruitontvangen investeringssubsidies betreft bouwkredieten en 1^e inrichtingsgelden.

7. Staat van Baten en Lasten 2018/resultaatverdeling

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017
Baten					
Rijksbijdragen	32.076.536		29.993.639		30.548.970
Overheidsbijdragen/subsidies overige overheer	168.473		90.932		278.635
Overige baten	<u>1.104.030</u>		<u>752.235</u>		<u>1.554.260</u>
Totaal baten	<u>33.349.039</u>	100%	<u>30.836.806</u>	100%	<u>32.381.865</u>
Lasten					
Personeelslasten	27.440.221	82,3%	25.130.632	81,5%	24.992.899
Afschrijvingen	900.950	2,7%	1.012.282	3,3%	878.465
Huisvestingslasten	2.362.435	7,1%	2.181.758	7,1%	2.133.686
Overige lasten	<u>2.958.157</u>	8,9%	<u>2.893.742</u>	9,4%	<u>3.777.740</u>
Totaal lasten	<u>33.661.764</u>		<u>31.218.414</u>		<u>31.782.791</u>
Saldo baten en lasten	<u><u>-312.725</u></u>		<u><u>-381.608</u></u>		<u><u>599.074</u></u>
Financiële baten en lasten	2.720		5.400		12.892
Resultaat	<u><u>-310.005</u></u>	-0,9%	<u><u>-376.208</u></u>	-1,2%	<u><u>611.966</u></u>

Het resultaat 2018 is ca € 66.000 hoger uitgekomen dan was begroot, dat betekent een afwijking van 0,2% op de totale begroting. De afschrijvingen en overige lasten laten relatief gezien een positieve afwijking zien. Deze positieve afwijking wordt voor een groot deel gecompenseerd door meer inzet op personeelsgebied. In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen de afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting weergegeven:

7.1.Baten

7.1.1 Rijksbijdrage

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Verschil</u>
Rijksbijdrage OCW	28.760.324	27.221.223	1.539.101
Overige subsidies OCW	1.158.877	854.624	304.253
Doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden	2.157.335	1.917.792	239.543
<u>Rijksbijdragen</u>	32.076.536	29.993.639	2.082.897

De rijksbijdragen vallen ruim € 2.000.000 hoger uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een aantal factoren:

De hogere Rijksbijdragen OCW (€ 1.539.101) zijn te wijten aan een verhoging van de bekostiging (met name de hogere GPL), dat zorgt voor een positief effect ad ruim €1.200.000. Daarnaast is er vanuit het werkdrukakkoord een aanvullende subsidie voor de verlaging van de werkdruk beschikbaar gekomen (ad ruim € 300.000).

Bij de overige subsidies OCW zorgt de groeibekostiging voornamelijk voor de positieve afwijking.

Bij de ontvangen doorbetalingen van het SWV zorgt de eenmalige uitkering ad € 167.000 (welke achteraf is toegekend) voornamelijk voor de positieve afwijking. Daarnaast is er meer geld ontvangen van Koninklijke Visio en zijn er aanvullende bijdragen voor arrangementen ontvangen.

7.1.2 Overige overheidsbijdragen

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Verschil</u>
Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	168.473	90.932	77.541
<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>	168.473	90.932	77.541

De hogere overige overheidsbijdragen worden veroorzaakt door een vrijval van reeds verantwoorde subsidie voor schakelklassen (€ 44.000) van de gemeente Assen en subsidie voor vakonderwijs van de gemeente Tynaarlo (€ 40.000) voor zowel 2017 als 2018. Tegenover deze positieve afwijkingen staat een negatieve afwijking op de begroting met betrekking tot de bijdrage van de gemeente Borger-Odoorn voor de huisvesting van De Borgh in de MFA (€ 6.500).

7.1.3 Overige baten

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Vershil
Opbrengst verhuur	29.879	36.380	-6.501
Detachering personeel	343.885	183.800	160.085
Ouderbijdragen	29.530	30.000	-470
Overige	700.736	502.055	198.681
Overige baten	1.104.030	752.235	351.795

De hogere baten voor detachering worden voornamelijk veroorzaakt door niet begrote bijdragen vanuit persoonsgebonden budgetten, bijdragen vanuit TSO, bijdragen voor inzet onderwijsassistenten etc.

De hogere overige baten betreft voornamelijk projectsubsidies voor Cultuur, Internationalisering, Techniek, Muziekimpuls en hogere dan begrote subsidie voor versterking samenwerking in opleiden en opleiden in de school.

7.2 Lasten

7.2.1 Personeelslasten

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Vershil
Loonkosten	26.092.164	23.285.473	-2.806.691
Overige kosten lonen en salarissen (mn. Reiskosten)	62.852	201.959	139.107
Lonen en salarissen	<u>26.155.016</u>	<u>23.487.432</u>	<u>-2.667.584</u>
Overige personele lasten	1.563.971	1.685.900	121.929
Af: Ontvangen vergoedingen	278.766	42.700	-236.066
Personele lasten	27.440.221	25.130.632	-2.309.589

De overschrijding op de post loonkosten ad € 2.806.691 is te specificeren in volume en prijs per Fte:

2018	Realisatie	Begroting	Vershil
Loonkosten	€ 26.092.164	€ 23.285.473	€ 2.806.691
FTE's	400,50	371,52	28,98
GPL	€ 65.148,97	€ 62.676,23	€ 2.472,74
Volume-effect (verschil FTE x prijs begroting)			€ 1.816.357
Prijseffect (verschil GPL x werkelijk aantal FTE)			€ 990.334
Totaal			€ 2.806.691

De hogere inzet in Fte's wordt voornamelijk veroorzaakt door het hoge ziekteverzuimpercentage, deze lag in 2018 bovengemiddeld waardoor meer vervanging is ingezet dan was begroot. Daarnaast is de aanvullende subsidie voor werkdrukvermindering voornamelijk ingezet in formatie en zijn er andere projectgelden/subsidies ingezet in formatie. De hogere bestuurs GPL wordt voornamelijk veroorzaakt door de CAO verhoging.

7.2.2 Afschrijvingslasten

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Verschil
Afschrijvingen materiele vaste activa	900.950	1.012.282	111.332
<u>Afschrijvingslasten</u>	900.950	1.012.282	111.332

De lagere afschrijvingslasten zijn het gevolg van het uitstellen van de geplande investeringen op ICT door het aanbestedingstraject.

7.2.3 Huisvestingslasten

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Verschil
Huurlasten	499.991	494.408	-5.583
Verzekeringslasten	1.833	2.000	167
Onderhoudslasten	407.005	266.950	-140.055
Energie en water	359.656	364.400	4.744
Schoonmaakkosten	541.129	487.250	-53.879
Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	28.751	45.250	16.499
Dotatie voorziening onderhoud	520.000	520.000	-
Overige huisvestingslasten	4.070	1.500	-2.570
<u>Huisvestingslasten</u>	2.362.435	2.181.758	-180.677

De huisvestingslasten laten een overschrijding van de begroting zien. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt op de onderhoudslasten (door een overschrijding op herstelonderhoud op de scholen en materiaal voor de technische dienst). Daarnaast laat ook de post schoonmaakkosten een overschrijding zien doordat niet alle verplichtingen in beeld waren bij het opstellen van de begroting.

7.2.4 Overige lasten

	<u>Werkelijk</u> <u>2018</u>	<u>Begroting</u> <u>2018</u>	<u>Verschil</u>
Administratie en beheer	662.921	633.880	-29.041
Inventaris en apparatuur	402.426	385.343	-17.083
Leer- en hulpmiddelen	765.733	648.500	-117.233
Overige	1.127.077	1.226.019	98.942
<u>Overige lasten</u>	2.958.157	2.893.742	-64.415

De hogere overige lasten worden voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor lesmateriaal. Dit betreft een verschuiving van investeringen leermethoden naar jaarlijkse kosten (o.a. licentiekosten voor methoden).

De lagere kosten onder 'overige' heeft betrekking op een lagere afdracht van subsidies aan derden.

7.3 Financiële baten en lasten

	<u>Werkelijk</u> <u>2018</u>	<u>Begroting</u> <u>2018</u>	<u>Verschil</u>
Rentebaten	2.720	5.400	-2.680
<u>Financiële baten en lasten</u>	2.720	5.400	-2.680

Er is minder rente binnen gekomen dan begroot door tegenvallende rentetarieven.

7.4 Verdeling van het resultaat

7.4.1 Algemene reserve op schoolniveau

Vanaf 2016 hebben de scholen meer vrijheid gekregen om beleidsrijk te begroten. Daarbij moeten ze een minimale algemene reserve (15% van de begrote baten) in acht nemen. Ook mogen scholen niet meer dan 45% van de begrote baten als maximum hebben. Komt een school boven dit maximum, dan gaat het meerdere naar bovenschools.

7.4.2 Algemene reserve op bovenschools niveau

Veel posten worden bovenschools "afgerekend", terwijl de uitputting op schoolniveau staat geboekt, bijv. schoonmaakbedrijf. Als het publieke middelen betreffen komt het resultaat ten gunste of ten laste van de bovenschoolse algemene reserve.

7.4.3 Vijfjarenpot (schoolniveau)

Enmalig is aan het eind van 2015 bij voormalig COG Drenthe het meerdere boven het maximum van 45% binnen de algemene reserve op schoolniveau gelabeld als vijfjarenpot. Dit betreft 16 scholen van voormalig COG Drenthe met een totaalbedrag van 1,2 miljoen. Deze scholen mogen met ingang van 2016 vijf jaar lang extra middelen inzetten ten behoeve van het onderwijs. Dit wordt gefinancierd uit deze vijfjarenpot. Dit is een onderdeel van de algemene reserve van de school. In 2016 is ongeveer € 71.000 uit deze pot ingezet. In 2017 gaat het om een bedrag van ruim € 93.400.

Bij de fusie met voormalig CONOD is afgesproken dat de scholen die bankrekeningen hadden met publieke middelen, deze middelen t.g.v. hun school eind 2017 zouden worden toegevoegd aan een tweejarenpot (onderdeel van de algemene reserve van de school). Dit in overeenstemming met de vijfjarenpot van voormalig COG Drenthe waarvan inmiddels drie jaar waren verstreken. Het betreft drie scholen van voormalig CONOD met een totaalbedrag van € 17.087. In 2018 is € 133.030 onttrokken aan de vijfjarenpot op schoolniveau. Na de resultaatverdeling is de stand van de vijfjarenpot ruim € 960.000.

7.4.4 Private reserve

De inkomsten die de scholen ontvangen uit incidentele verhuur worden voor 30% beschouwd als publieke middelen i.v.m. extra exploitatiekosten en voor 70% worden ze meegenomen als private middelen. De helft van de middelen blijft bij de scholen en de helft wordt naar bovenschools overgeheveld i.v.m. extra huisvestingslasten die bovenschools worden afgerekend.

7.4.5 Reserve ISK

De Reserve ISK heeft te maken met de Internationale Schakelklas op de Lichtbaak. Deze afdeling is een samenwerking tussen Plateau (openbaar onderwijs) en CKC Drenthe in Assen.

7.4.6 Reserve werkdrukvermindering

Het ministerie heeft subsidie beschikbaar gesteld om de werkdruk van onderwijzend personeel te verlagen. In 2018 zijn niet alle middelen ingezet. Deze middelen zullen op een later tijdstip worden ingezet voor werkdrukvermindering en zijn derhalve in een bestemmingsreserve werkdrukvermindering gezet.

7.4.5 Reserve Leonardo

Om de voortzetting van de Leonardo-afdeling op de Kloostertuin in 2009 aan ouders te kunnen garanderen heeft het toenmalige bestuur besloten een reserve Leonardo in te stellen. Van het resultaat is eind 2008 € 450.000 in deze reserve geplaatst. In de beginjaren is telkens geld uit deze reserve onttrokken. De stand begin 2018 was € 129.482. In 2018 wordt niets onttrokken uit deze reserve.

resultaatverdeling												
	resultaat		herw.	privaat	privaat	alg.res.	alg.res.	reserve	reserve	reserve	reserve	reserve
			reserve	bovensch.	school	bovensch.	school	ISK	werkdruk	Leonardo	personeel	ERD
beginsaldo	10.442.958	1-01-18	149.097	1.758.061	852.772	5.007.711	1.799.666	146.169		129.482	500.000	100.000
Stichting	17.751-			24.651-				6.900				
Expertisecentrum	221.824					221.824						
Bovenschools diensten	490.508-					490.508-						
schoolbudget ex. 5-jarenpot	110.435			2.404	6.010	79.222	62.667-	4.877-	90.343			
5-jarenpot (school)	134.005-						134.005-					
Totaal resultaat	310.005-			22.247-	6.010	189.462-	196.672-	2.023	90.343	-	-	-
Overige mutaties	61.676		61.676	630.391	630.664-	600.273					500.000-	100.000-
eindsaldo	10.194.629	31-12-18	210.773	2.366.205	228.118	5.418.522	1.602.995	148.192	90.343	129.482	-	-

9. Kasstroomoverzicht

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	-312.725	601.412
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	900.950	878.464
Mutaties voorzieningen	434.640	-319.363
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
Vorderingen (-/)	808.892	-734.281
Schulden	<u>288.483</u>	<u>-295.141</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties:	2.120.239	131.091
Ontvangen interest	<u>2.720</u>	<u>10.555</u>
	2.720	10.555
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:</u>	<u>2.122.960</u>	<u>141.647</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in MVA (-/)	-1.092.854	<u>-1.123.834</u>
Herwaardering	<u>61.676</u>	-
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:</u>	<u>-1.031.178</u>	<u>-1.123.834</u>
Mutatie liquide middelen	<u>1.091.781</u>	<u>-982.187</u>
Beginstand liquide middelen	9.300.854	10.283.043
Mutatie liquide middelen	<u>1.091.781</u>	<u>-982.187</u>
Eindstand liquide middelen	<u>10.392.636</u>	<u>9.300.854</u>

De liquide middelen zijn met ruim een miljoen toegenomen. Het negatieve resultaat wordt gecompenseerd door het verloop in de voorzieningen. Het verloop in de vorderingen en schulden zorgt voor de groei. De investeringen en afschrijvingen waren nagenoeg in balans.

9. Overige financiële gegevens

9.1 Wet normering topinkomens

2018

Bedragen x € 1	A. Velthuis	J.J. Mulder
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	1-1/ 31-12	1-1/ 31-12
Deeltijdfactor in fte	1	1
(fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja

Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	117.981	80.640
Beloning betaalbaar op termijn	18.062	14.158
Subtotaal	136.043	94.798
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	146.000	146.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totale bezoldiging	136.043	94.798

9.2 Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht zijn niet in dienst van de stichting en enkel de leden die voorheen bij CONOD in de Raad van Toezicht zaten ontvangen een vergoeding (ad € 100 per maand) vanuit het beleid dat bij CONOD gold. In 2019 wordt de beloning van de Raad van Toezicht herzien.

9.3 Verbonden partijen

Stichting CKC Drenthe Kinderopvang
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO 22.01
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO 20.01
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO 22.02

Er hebben in 2018 transacties plaatsgevonden met betrekking tot de Stichting CKC Drenthe Kinderopvang. Deze zijn zowel tussentijds als aan het eind en na afloop van het kalenderjaar verrekend.

In onderstaand overzicht staat vermeld hoeveel middelen van de Samenwerkingsverbanden zijn ontvangen in 2018.

Samewerkingsverband PO 20.01	30.799,68	inclusief eenmalige extra uitkering 2018 van € 1.348
Samenwerkingsverband PO 22.01	1.844.999,50	inclusief eenmalige extra uitkering 2018 van € 167.063
Samewerkingsverband PO 22.02	188.897,04	
Totaal	2.064.696,22	

De middelen vanuit de samenwerkingverbanden zijn volgens begroting ingezet. De inzet bestond voornamelijk uit loonkosten voor zowel directe als indirecte ondersteuning op gebied van passend onderwijs (Intern begeleiders, onderwijsassistenten, expertiseteam). In totaal 25 fte. Daarnaast is er ingezet op plusklassen, extra inzet op de SBO en de afdeling voor hoogbegaafden (samen 4 fte). Tenslotte zijn er ook op materieel gebied kosten gemaakt voor onder andere testen van leerlingen en leerlingbegeleiding.

Inzet middelen passend onderwijs

Loonkosten	1.889.292,00
Materiele lasten	108.341,00
Totaal	1.997.633,00

Saldo 67.063,22

Het positieve saldo is toe te rekenen aan de extra uitkering die we in december hebben ontvangen. Zie inhoudelijk ook hoofdstuk 4.1.

In (de begroting voor) 2019 is de inzet van de middelen voor passend onderwijs op een gedetailleerder niveau verbijzonderd. De inzet is niet anders, maar de verantwoording geeft een vollediger beeld.

9.4 Ontwikkelingen 2019

9.4.1 Aanbesteding touchscreens en tablets

Er zijn in het najaar 2018 twee Europese aanbestedingen gestart, één voor touchscreens en één voor de tablets. De definitieve gunningen zijn 28 januari 2019 via Tendered bekend gemaakt. Voor de tablets kwam A-Mac B.V. als beste naar voren en bij de touchscreens was dit de Odin Onderwijs B.V.. Inmiddels zijn de contracten getekend.

9.4.2 Aanschaf leermiddelen

Er is in januari 2019 zowel met De Rolf Groep als met Heutink een raamovereenkomst voor de levering van leermiddelen gesloten. De overeenkomst geldt voor de duur van één jaar. Na afloop van dit jaar vindt een evaluatie plaats. Het is aan de scholen of ze bij de Rolf Groep en/of bij Heutink leermiddelen afnemen.

9.4.3 Afhandeling bankrekeningen voormalige Conod-scholen

In 2018 zijn de meeste schoolbankrekeningen met een privaat karakter overgeheveld vanuit CKC Drenthe naar de steunstichting van de desbetreffende school. In 2019 zullen ook de laatste schoolbankrekeningen worden overgeheveld.

9.4.4 Pand Rijkstraatweg in Hoogersmilde

Het pand Rijkstraatweg in Hoogersmilde is verkocht voor € 267.500. Na aftrek van de kosten bleef € 261.676 over. De overdracht bij de notaris vindt plaats op 15 februari 2019.

9.4.5 Vacature lid van het College van Bestuur

Het huidige lid van het College van Bestuur heeft eind 2018 te kennen gegeven dat ze een stapje terug wil doen binnen de eigen organisatie. Hierdoor ontstaat een nieuwe situatie. De Raad van Toezicht heeft diverse geledingen en personen gehoord en beraadt zich op vervolgstappen waarbij ook de mogelijkheid van niet invullen van de vacature in beeld is.

9.4.6 Verzelfstandiging kindcentrum de Rietzanger

DUO heeft in maart 2019 ingestemd met de verzelfstandiging van kindcentrum de Rietzanger.

9.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Contracten:

Energiecontract

Kopieercontract

Financiële afwikkeling Jade:

Er is een geschil met zorggroep Jade over de financiële afwikkeling van de verzorging van onderwijs aan de asielzoekerskinderen in Oranje in de periode eind 2014 t/m 2017.

De subsidie toezeggingen van de gemeente Noordenveld en Tynaarlo met betrekking tot nieuwbouw zijn niet als vorderingen opgenomen aangezien daar directe verplichtingen tegenover staan.

10. Continuïteitsparagraaf, inclusief risicoprofiel

10.1 Gegevensset

10.1.1 Prognose leerlingenaantallen

De prognose is tot stand gekomen door de officiële prognoses (gemeente, Verus) door directeuren bij te laten stellen op basis van eigen ervaringen uit het verleden.

De aantallen op 1 oktober 2018 zijn gebaseerd op de vaststelling van het aantal leerlingen door het ministerie van december 2018.

	SWV	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021
03WU De Wegwijzer	22.02	60	63	59	55	55
04 LY De Borgh	22.02	143	151	141	136	130
04TG Drijber	22.01	38	40	39	39	38
05NQ Menso Alting School	22.01	210	219	236	250	257
05NQ01 De Rietzanger	22.01	199	226	235	240	250
05OC 't Kompas	22.01	92	83	83	75	74
05RC De Klister	22.02	241	228	240	245	245
05RD School 59	22.02	49	45	48	46	42
05TN De Vaart	22.01	59	49	47	43	44
05TS SPEEL en LEER	20.01	87	80	86	77	77
06HP Het Octaaf	22.01	137	123	125	124	122
06HZ De Wingerd	22.01	116	111	110	111	113
06LV De Marke	22.01	36	43	46	44	45
07AU Wegwijzer	22.01	155	149	145	145	148
07NN De Holtenhoek	22.01	162	186	193	190	190
08PP De Schutkampen	22.01	245	244	237	235	235
09KO Regenboog Assen	22.01	153	175	175	186	186
09QP Pr. Beatrix	22.01	104	93	83	76	82
10IL Het Stroomdal	22.01	128	117	123	126	110
10KN De Eshorst	22.01	273	267	261	255	255
10YQ Jonglaren	22.01	135	129	129	127	125
11KN De Lichtbaak	22.01	180	193	160	163	160
11VZ Het Kompas	22.01	261	258	269	257	249
12OR De Scharmhof	22.01	369	363	354	343	317
14 ZS Rehoboth	22.02	117	121	121	119	121
21 QU De Tol	22.01	232	246	247	244	242
21LS De Borg	22.01	367	374	377	381	386
23NV SBO De Boei	22.01	69	79	85	85	85
27BM Het Krijt	22.01	274	261	228	224	203
27WZ De Kloostertuin	22.01	461	462	482	483	492
Totaal aantal leerlingen		5152	5178	5164	5124	5078
Verloop leerlingen			26	-14	-40	-46
<i>CKC Drenthe 22.01:</i>	22.01	4455	4490	4495	4464	4425
<i>CKC Drenthe 22.02:</i>	22.02	610	608	609	601	593
<i>CKC Drenthe 20.01:</i>	20.01	87	80	86	77	77

Het aantal leerlingen is in 2018 met 26 toegenomen ten opzichte van 1 oktober 2017. Er is een aantal groeischolen en er zijn ook scholen waar het aantal leerlingen terugloopt. In het leerlingaantal 2019 is geen rekening meer gehouden met leerlingen van de Internationale Schakelklas (op De Lichtbaak) waardoor het leerlingaantal een daling laat zien. Na 2019 is de verwachting dat het aantal leerlingen licht blijft dalen.

10.1.2 Personele bezetting

Kengetal	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
(stand 31/12)					
Personele bezetting in FTE					
Management / Directie	39,57	39,2	38,79	38,03	37,21
Onderwijzend Personeel	310,44	306,76	291,73	287,59	284,6
Overige medewerkers	50,44	50,77	49,85	49,34	47,77

10.1.3 Balans en Staat van Baten en Lasten komende jaren

Kengetal	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
(stand 31/12)					
Balans					
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële VA	4.471.264	5.954.644	6.465.366	6.202.088	5.647.704
Totaal vaste activa	4.471.264	5.954.644	6.465.366	6.202.088	5.647.704
Vorderingen	1.781.568	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Liquide middelen	10.392.636	6.605.360	4.959.858	4.883.309	5.231.580
Totaal vlottende activa	12.174.204	9.605.360	7.959.858	7.883.309	8.231.580
Totaal activa	16.645.468	15.560.004	14.425.224	14.085.397	13.879.284
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Algemene reserve	6.497.372	6.599.804	5.793.268	5.382.641	5.135.628
Bestemmingsreserves	3.697.257	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Totaal Eigen vermogen	10.194.629	8.599.804	7.793.268	7.382.641	7.135.628
Voorzieningen	1.620.905	1.460.200	1.131.956	1.202.756	1.243.656
Langlopende schulden	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	4.829.934	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000
Totaal passiva	16.645.468	15.560.004	14.425.224	14.085.397	13.879.284
Staat/Raming van Baten en Lasten					
3.1 Rijksbijdragen OCW	32.076.536	32.087.086	32.008.321	31.663.562	31.752.684
3.2 Overige overheidsbijdragen	168.473	235.000	235.000	235.000	235.000
3.5 Overige baten	1.104.030	874.157	766.575	743.393	722.154
	33.349.039	33.196.243	33.009.896	32.641.955	32.709.838
4.1 Personele lasten	27.440.221	28.448.444	27.656.458	27.376.589	27.259.764
4.2 Afschrijvingen	900.950	980.806	1.176.797	1.145.353	1.245.259
4.3 Huisvestingslasten	2.362.435	2.366.359	2.330.449	2.313.149	2.260.197
4.4 Overige lasten	2.958.157	2.808.130	2.658.728	2.222.491	2.195.631
	33.661.764	34.603.739	33.822.432	33.057.582	32.960.851
	-312.725	-1.407.496	-812.536	-415.627	-251.013
5.2 Financiële baten en lasten	2.720	7.300	6.000	5.000	4.000
Resultaat	-310.005	-1.400.196	-806.536	-410.627	-247.013

Financiële kengetallen	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Balans					
Weerstandsvermogen	31%	26%	24%	23%	22%
Solvabiliteit	61%	55%	54%	52%	51%
Solvabiliteit II	71%	65%	62%	61%	60%
Liquiditeit	2,52	1,75	1,45	1,43	1,50
Exploitatie					
Huisvestingsratio	7%	7%	7%	7%	7%
Rentabiliteit	-1%	-4%	-2%	-1%	-1%

Toelichting bij de continuïteitsparagraaf

De gegevens uit bovenstaande tabel zijn overgenomen uit de meerjarenbegroting 2019-2022.

De materiële vaste activa nemen de eerste 2 jaar toe. Er staan relatief veel investeringen op ICT gebied in de planning. In 2019 liggen de investeringen hoger dan de afschrijvingen. In 2020 liggen deze meer in lijn.

De liquide middelen nemen in 2019 en 2020 relatief veel af door de negatieve resultaten in combinatie met meer investeringen dan afschrijvingen en (in 2019) een hogere onttrekking uit de voorziening dan dotatie.

De voorzieningen zijn gevormd voor risico's op (meerjaren) onderhoud, jubilea uitkering en opbouw van rechten in het kader van duurzame inzetbaarheid. In het verloop is rekening gehouden met de mutaties in de voorziening voor onderhoud. Van de overige voorzieningen is het uitgangspunt dat onttrekking en dotatie aan elkaar gelijk is.

Het eigen vermogen muteert door de begrote resultaten waarbij als uitgangspunt is genomen dat het een regulier resultaat is dat bestemd wordt ten laste van de algemene reserve.

De rijksbijdragen nemen geleidelijk af vanwege de geringe terugloop in aantal leerlingen.

De personele lasten zijn relatief hoog, in algemene zin en laten in 2019 een uitschieter zien. Er wordt meer ingezet op formatie/loonkosten dan past binnen de bekostiging om het vermogen op gewenst niveau te krijgen. Het uitgangspunt voor de formatie is het beleid dat past binnen de kaders van de bekostiging, daarbovenop hebben we in beeld wat er extra kan/past binnen de begroting om zo gecontroleerd het 'overtollige' vermogen in te zetten.

De afschrijvingslasten zijn doorgerekend op basis van de aanwezige investeringen en de geplande investeringen. Van de investeringen die plaatsvinden in het begrotingsjaar wordt een half jaar aan afschrijvingslasten meegenomen.

De instellingslasten laten een flinke daling zien. Dat heeft te maken met de terugloop van de doorbetaling bekostiging voor asielkinderen. Daarnaast heeft het effect op eenmalige impuls op scholen vanuit een 5 jaren plan impact op het verloop van deze kosten.

Binnen CKC Drenthe zijn er op basis van de cijfers / kengetallen in de continuïteitsparagraaf geen problemen te verwachten. Er ligt te veel 'geld op de plank', dat is een item dat momenteel veel aandacht krijgt. Ons beleid is dat elke euro die binnenkomt er ook weer uit gaat. Dat hebben we in het verleden niet altijd waar kunnen maken, dat gaan we rechte trekken. Wij laten zien dat we het vermogen, dat we niet nodig hebben om risico's op te vangen, inzetten. Na de 4 begrotingsjaren liggen de kengetallen met betrekking tot het vermogen nog boven de 'norm'. Dat biedt ruimte en mogelijkheden. De uitdaging is om het zo te organiseren dat we weer terug kunnen schakelen naar een sluitende begroting op het moment dat we onze kengetallen op het gewenste niveau hebben.

10.2 Overige rapportages

10.2.1 Interne risicobeheersings- en controlesysteem

CKC Drenthe is een stichting met een Raad van Toezicht en een College van Bestuur. In de Statuten en in het Bestuurs- en Managementstatuut is de scheiding tussen bestuur en intern toezicht vormgegeven. CKC Drenthe houdt zich aan de code "Goed onderwijs, goed bestuur".

Binnen CKC Drenthe is een sectorwerkoverleg. In dit team hebben de sectorleiders van de vier afdelingen (beheer, onderwijs, ondersteuning en kinderopvang), de voorzitter van het directieoverleg en het CvB zitting. De interne beheersing van de processen binnen de stichting is primair een verantwoordelijkheid van het CvB. Het totale stelsel van functiescheidingen, autorisaties en andere maatregelen en procedures ondersteunt het sectorwerkoverleg bij het beheersen van de processen.

Drie keer per jaar wordt vanuit het CvB een managementrapportage (waaronder twee keer per jaar een "tussenstand" jaarrekening) opgesteld t.b.v. de Raad van Toezicht. Deze managementrapportage wordt ook ter informatie aangeboden aan de directies van de scholen en aan de leden van de GMR. De bespreking van de managementrapportage vindt plaats in de vergadering van de Raad van Toezicht. Het verslag van de Raad van Toezicht gaat ter informatie naar de directies en de leden van de GMR. Ook de GMR heeft in haar vergadering de gelegenheid vragen te stellen over de managementrapportage.

Naast de inbedding van interne beheersing vanuit de lijn, vindt monitoring van het niveau van interne beheersing en de naleving ervan vanuit de directie plaats en vanuit het externe administratiekantoor, onder meer door het uitvoeren van onderzoeken op de naleving van maatregelen en procedures.

Met ingang van 1 december 2017 heeft CKC Drenthe de functie van controller ingevuld.

Het College van Bestuur, ondersteund door de overige leden van het sectorwerkoverleg, de controller en de interne stafmedewerkers, bewaakt tevens de opvolging van de door de externe accountant en eventuele overige partijen gedane aanbevelingen op het gebied van interne beheersing en rapporteert hierover aan de Raad van Toezicht.

Het College van Bestuur toetst en controleert de uitvoering van beleidsafspraken op scholen. Deze toetsing vindt op verschillende momenten en manieren plaats:

- op scholen vindt dataverzameling plaats voor analyse en bijstelling van het beleid;
- de directies schrijven twee keer per jaar een managementrapportage met een

- beschrijving van de ontwikkelingen op de school;
- het College van Bestuur bezoekt met regelmaat de locaties. In de nieuwe structuur is nog geen vast rooster ontwikkeld, deze zal in de komende tijd vorm krijgen;
- daarnaast vinden de maandelijkse vergaderingen plaats van de directies waar ook het College van Bestuur deels of geheel bij aanwezig is;
- de stafmedewerkers financiën en personeel hebben een paar keer per jaar een overleg met de individuele directies. Als ook met de klankbordgroepen: financiën, kinderopvang, onderwijs en personeel.

Het College van Bestuur is van mening dat het gehele stelsel van interne beheersing voldoende garanties geeft voor het rechtmatig en doelmatig realiseren van de doelstellingen van de stichting.

10.2.2 In control

CKC Drenthe stelt twee keer per jaar een managementrapportage ("tussenstand" jaarrekening) op. Dit wordt besproken in het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Er vindt een gedegen evaluatie plaats en op basis daarvan wordt het beleid zo nodig tussentijds aangepast.

Gedurende dit eerste fusiejaar is gebleken dat we op onderdelen (nog) niet in control zijn. Iets kan op stichtingsniveau kloppen, maar op schoolniveau uit de pas lopen; dit bleek het geval bij de formatie. Om dit te beheersen, is begonnen op basis van beleid budgetten voor formatie toe te kennen op schoolniveau. Er wordt gewerkt aan de bewustwording en verantwoording op het juiste niveau binnen de organisatie. Mocht blijken dat afgeweken moet worden van de van tevoren afgesproken inzet, dan moet dit bewust gebeuren als een extra impuls maar niet structureel. Zodra de extra impuls niet meer noodzakelijk is, wordt terugschakeld naar de oorspronkelijke begroting.

10.2.3 Belangrijkste risico's en onzekerheden

10.2.3.1 formatie

Zoals uit de paragraaf hierboven blijkt zijn we qua formatie (nog) niet in control. Op stichtingsniveau kan het kloppen, maar het is gebleken dat de formatie op schoolniveau toch uit de pas kan lopen. De noodzaak van control is (nog) niet eens van financiële aard (door de bovenmatige reserves), maar ligt meer in die van de bewustwording en verantwoording op het juiste niveau in de organisatie. Als meer ingezet wordt, dan ontvangen wordt, dan moet dit een bewuste actie zijn. Als een extra impuls, met het bewustzijn dat het niet structureel is.

10.2.3.2 Lerarentekort: zij-instroom

De komende 5 jaar loopt het tekort aan leraren in de regio waarin CKC Drenthe actief is, op tot 7%. De statistieken laten zien dat het tekort niet op korte termijn is opgelost maar dat het onderwijs te maken heeft met een structureel probleem. Namens vier besturen, waaronder de beide rechtsvoorgangers van CKC Drenthe, heeft VSiO een subsidie aanvraag gedaan bij het Arbeidsmarkt Platform Primair Onderwijs voor het ontwikkelen van een zij-instroom traject. Voor een zij-instroom traject Pabo komen HBO en WO afgestudeerden in aanmerking. Zij krijgen een leerwerk-aanstelling bij een bestuur, leren het vak in de school en worden gefaciliteerd om de studie met goed gevolg af te ronden.

Sinds januari 2019 is één zij-instromer aan de slag bij CKC Drenthe. Ook zijn enkele mensen bezig om hun portfolio op te bouwen. Deze personen kunnen in mei een geschiktheids-onderzoek ondergaan, waarna ze als zij-instromer bij CKC Drenthe kunnen komen werken.

10.2.3.3 Vervanging bij ziekte

Door het lerarentekort zijn soms te weinig vervangers beschikbaar om alle vervangingen op te lossen. Hierdoor worden helaas klassen naar huis gestuurd op het moment dat er echt geen andere oplossing voorhanden is. CKC Drenthe doet er alles aan om genoeg beschikbare vervangers te hebben, zodat er geen klassen naar huis hoeven te worden gestuurd. Zo zijn in december gesprekken gevoerd met sollicitanten voor de vervangingspool. Daar zijn twee medewerkers uit gekomen die direct aan de slag konden en twee die eerst een 'opfrisstage' gaan doen en daarna waarschijnlijk in dienst komen.

10.2.3.4 Leerkracht: een prachtig beroep!

Het beroep van leerkracht heeft een slecht imago (mede door alle negatieve publiciteit). Als onderdeel van het zij-instroom projectplan is de movement-groep opgericht. Deze groep gaat een beweging op gang brengen waarin scholen en leerkrachten ambassadeurs zijn van een prachtig beroep: leerkracht!

10.2.4 Rapportage toezichthoudend orgaan

10.2.4.1 De rol van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht ziet er op toe dat het College van Bestuur – en de medewerkers van CKC Drenthe Onderwijs en Kinderopvang – de doelstellingen van de stichting realiseren. Deze doelstellingen betreffen samengevat: het leveren van kwalitatief hoogwaardig en geïntegreerd basisonderwijs en kinderopvang op een christelijke leest geschoeid. Dat betekent dat de Raad van Toezicht naar binnen en naar buiten kijkt. Binnen – in de organisatie – spelen zich rondom het kind allerlei processen af die deze kwaliteit moeten borgen. Buiten verandert de omgeving waarin het kind leeft en het zijn toekomst heeft. Dat betekent kritisch meekijken en kritische vragen stellen, informeren en geïnformeerd worden. Een mooie rol die de leden van de Raad van Toezicht met veel toewijding vervullen.

10.2.4.2. De activiteiten van de Raad van Toezicht in 2018

De Raad van Toezicht luistert en brengt zaken in. Dat betekent heel praktisch, dat met enige regelmaat wordt vergaderd als Raad van Toezicht en dat overleg plaatsvindt met belangrijke organen in de organisatie als directies, leden van het stafbureau en de GMR.

Belangrijke vergaderingen zijn de reguliere overlegmomenten tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. In 2018 is het College van Bestuur aanwezig geweest in alle vergaderingen van de Raad van Toezicht. Deze vergaderingen hebben in 2018 zes keer plaatsgevonden en zijn bedoeld om de Raad van Toezicht te informeren en in de gelegenheid te stellen om vragen te stellen. Tijdens deze vergaderingen is altijd de directeur aanwezig van de school waar de vergadering plaatsvindt. Op de agenda staat dan prominent 'de directeur vertelt'. Deze vergaderingen worden altijd in een vooroverleg tussen de voorzitter

van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur voorbereid. Naast de reguliere vergadermomenten is veelvuldig contact via e-mail en de whatsapp groep, waar veelal een intensieve discussie plaatsvindt over ontwikkelingen in de actualiteit, uit het nieuws en binnen CKC Drenthe en besprekingen worden geëvalueerd. Indien de situatie daarom vraagt, ontmoeten leden van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur elkaar aanvullend om dringende of actuele zaken face-to-face door te spreken. Zo ontstaat een situatie van toezicht door mee te kijken en niet alleen terug te kijken.

De Raad van Toezicht heeft ook in 2018 gesproken met de GMR, het directieoverleg en de directeur kinderopvang. Deze gesprekken zijn vooral van belang om ouders, medewerkers en directeuren hun vragen aan de Raad van Toezicht te laten stellen en om de Raad van Toezicht op de hoogte te houden van de ideeën en vragen die daar leven. Het overleg in 2018 stond vooral in het teken van realisatie van de fusie tussen Stichting COG Drenthe en Stichting Conod en de explosieve groei van Stichting CKC Drenthe Kinderopvang.

10.2.4.3 2018 door de bril van de Raad van Toezicht

Tijdens 2018 is de focus van de vergaderingen van de Raad van Toezicht vooral gericht geweest op de diverse – soms stormachtige – ontwikkelingen die samenhangen met de sector waarin de organisatie actief is. Daar doorheen liep de voltooiing van de fusie tussen Stichting COG Drenthe en Stichting Conod en de verdere integratie van onderwijs en kinderopvang. Ondertussen is het proces van de verdere optimalisering van de topstructuur van de organisatie voortgezet en bleef onverminderd de aandacht uitgaan naar alle andere belangrijke ontwikkelingen in en om de organisatie: personeel, financiën, huisvesting en onderwijs/kinderopvang.

10.2.4.4 De toekomstverwachting van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet. Door een enorme inzet van alle medewerkers is de fusie met succes afgerond. Uiteraard zal blijvend worden gewerkt aan verdere verbeteringen. De kinderopvang is qua omvang explosief gegroeid. De uitdaging voor de komende tijd zal ook hier de verdere versteviging van de organisatie en integratie zijn.

Ook in de nabije toekomst zullen de aandachtsgebieden kwaliteit van onderwijs en kinderopvang, inzet van voldoende en deskundig personeel, krimp in de regio en het huis op orde steeds weerkerende agendapunten blijven. Het is van groot belang dat de organisatie beschikt over een stevig fundament; zowel financieel, organisatorisch als inhoudelijk. Daarnaast is een innovatieve grondhouding van groot belang.

Wij zien in de organisatie medewerkers die er voor willen gaan en de leiding van de organisatie is in goede handen. Het zijn niet alleen de veranderingen die aandacht vragen. Ook aan het onderhoud aan de organisatie wordt veel tijd besteed. Bij voortduring zal worden gewerkt aan de verdere optimalisering van de kwaliteit van het onderwijs, het signaleren en inzetten van de talenten van onze medewerkers en het verantwoord omgaan met de huishoudportemonnee. Naar de huidige stand van zaken is sprake van een toekomstbestendige organisatie.

10.2.4.5 Ten slotte

De Raad van Toezicht is alle medewerkers van CKC Drenthe Onderwijs en Kinderopvang zeer dankbaar voor de enorme inzet in het afgelopen jaar. Het is een voorrecht om lid te zijn van de Raad van Toezicht van deze organisatie. En vanuit dit perspectief kijken wij uit naar dat wat 2019 ons gaat brengen.

10.2.5 Rapportage Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

GMR vergaderingen schooljaar 2018

Gedurende het verslagjaar heeft de GMR elf keer vergaderd. Tijdens deze vergaderingen, welke ten dele worden bijgewoond door het CvB, Albert Velthuis en Jacqueline Mulder, zijn diverse beleidsstukken behandeld.

De discussie/samenwerking tussen de GMR en het CvB kenmerkt zich door openheid van dialoog, respect jegens elkaar en een positief kritische houding tegen over elkaar.

Naast de reguliere vergaderingen heeft de GMR zich in 2018 beziggehouden met onderstaande bijzonderheden:

Twee leden van de GMR zijn aangeschoven bij de beleidssimulatie vanuit de RUG. Daarin werd een casus neergelegd met als onderwerp de krimp. Het CvB, leden van de RvT, directie en GMR waren aanwezig.

Het was verrassend hoe de verschillende organisaties omgingen met de "gebeurtenissen" die er voorgelegd werden. Wat precies het doel van de RUG was is niet door hen gedeeld met de deelnemers.

Ieder jaar komen het CvB, de RvT en de GMR twee maal bij elkaar om met elkaar te spreken over lopende thema's. De bijeenkomst van 24 april 2018 is niet doorgegaan. De GMR was nog niet compleet en 10 april was er een bijeenkomst met directeuren, CvB, GMR en RvT. Tijdens deze avond werd er door ieder Kindcentrum gepitcht en werd er gediscussieerd over thema's op het gebied van onderwijsvernieuwing, werkdruk, kwaliteit en het unieke kind.

Tijdens het overleg op 30 oktober met de RvT, CvB en GMR heeft de GMR de volgende punten ter sprake gebracht:

- Vierdaagse werkweek, hoe borgen we kwaliteit in onderwijs, krapte op de arbeidsmarkt.
- Terugblik fusie, worden de fusievoordelen benut
- Terugzien van strategisch beleid
- Tijdens de bijeenkomst zijn over en weer gedachten en ideeën uitgewisseld.

De GMR kijkt terug op een jaar waarin structureel vergaderd is en er veel tijd is gaan zitten in het vormen van de huidige GMR, het elkaar leren kennen en het afstemmen van de

werkzaamheden van de GMR. De declaratie van de extra uren door de secretaris zijn gehonoreerd door het CvB.

10.2.6 Klachtencommissie

CKC Drenthe heeft in 2018 een vernieuwde klachtenregeling vastgesteld, waarin de procedure voor het indienen van een officiële klacht is vastgelegd. In 2018 is één officiële klacht ingediend en behandeld door onze eigen klachtencommissie voor De Borg in Assen. Deze klacht is niet gegrond verklaard, maar heeft wel leermomenten opgeleverd voor de desbetreffende leerkrachten. Daarnaast is er een klacht behandeld door de landelijke klachtencommissie voor De Tol in Zuidlaren (de Conod-scholen waren hier tot 1 januari 2019 nog bij aangesloten). Hier was de uitspraak dat de communicatie duidelijker had moeten zijn, waaruit lering is getrokken.

De voorzitter van de commissie is een paar keer telefonisch benaderd door een ouder, doch dat heeft vervolgens niet geresulteerd in een officiële klacht.

11. Naleving rechtmatigheid

Bij CKC Drenthe wordt altijd gewerkt met het "meerogen-principe". Dat betekent dat altijd meerdere personen nodig zijn om nota's te voldoen. Degene die de factuur klaarzet, kan niet de betaling verrichten. Er is een procuratieschema waarin de rechten van de personen vastliggen.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is gebaseerd op de meest relevante wet- en regelgeving. Zo zijn in 2018 twee Europese aanbestedingstrajecten geweest, namelijk voor een raamovereenkomst voor tablets en een raamovereenkomst voor touchscreens. Daarnaast is begin 2018 een traject van onderhandse aanbesteding uitgevoerd van de kopieermachines met het daarbij behorende servicecontract.

CKC Drenthe verzorgt onderwijs en kinderopvang. Het is niet toegestaan de middelen van onderwijs te gebruiken voor kinderopvang. Derhalve heeft CKC Drenthe twee gescheiden administraties. Daarnaast worden alle kosten die gemaakt zijn gedurende het jaar door onderwijs ten behoeve van kinderopvang middels verrekening rechtgetrokken.

12. Omgang met de omgeving

CKC Drenthe is een open en transparante organisatie. Zo staat het jaarverslag (inclusief verkorte jaarrekening) op de website en is voor ieder toegankelijk. Naast de toegankelijkheid van het jaarverslag voor iedereen hecht CKC Drenthe ook aan het afleggen van verantwoording aan zijn belangrijkste stakeholders, te weten (in willekeurige volgorde):

- "Donateurs" van de stichting
- Banken
- Ouders
- Voortgezet onderwijs
- Andere onderwijsorganisaties voor primair onderwijs
- Opleidingsinstituten
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Zorgsector

Onze "donateurs", externe relaties en alle ouders ontvangen drie keer per jaar de nieuwsbrief "CKC in Beeld", waarin ze op de hoogte gehouden worden van de nieuwste ontwikkelingen.

Er is regelmatig overleg met deskundigen van de verschillende banken. Zij adviseren ons omtrent het financiële beleid.

Het contact met de ouders vindt vooral op de scholen plaats. Zo worden ouderavonden georganiseerd en worden ouders regelmatig uitgenodigd voor een gesprek over het wel en wee van hun kind. CKC Drenthe vindt het belangrijk wat ouders ervaren en daarom wordt af en toe aan ouders gevraagd een enquête in te vullen.

Er is zeer regelmatig overleg met andere onderwijsorganisaties (het voortgezet onderwijs, andere basisscholen, opleidingsinstituten) geweest.

CKC Drenthe heeft te maken met drie Samenwerkingsverbanden. De sectorleider onderwijs en ondersteuning heeft overleg met de drie Samenwerkingsverbanden. Daarnaast wordt door enkele leden van CKC Drenthe deelgenomen aan diverse bijeenkomsten en vergaderingen van de Samenwerkingsverbanden.

Regelmatig heeft het College van Bestuur overleg met de wethouders van de verschillende gemeenten waarin scholen van CKC Drenthe staan. Zo komt het jaarverslag van CKC Drenthe soms ter sprake. Daarnaast wordt uiteraard gesproken over de huisvesting van scholen.

Bij een zorgvraag m.b.t. een kind zijn soms meerdere instanties betrokken, ook vanuit de zorg. Dit onderwerp stond op de agenda van de RvT van 14 maart 2018. Er is in 2018 een experiment gestart om een meer geïntegreerd aanbod van onderwijs, opvang en jeugdhulp te realiseren. Naast CKC Drenthe waren Yorneo, Accare en Ko-bus hierbij betrokken. De organisaties herkenden de leemte tussen onderwijs/opvang en jeugdhulp. Het doel van het experiment was dan ook om als partners praktijkervaring op te doen door efficiënter en effectiever samen te werken.

13. Aandacht voor duurzaamheid

13.1 Multifunctionals

Bij het aanbesteden van de multifunctionals heeft CKC Drenthe bewust gekozen voor duurzaamheid. Eén van de beoordelingscriteria was "duurzaamheid en innovatie". Dit onderdeel telde voor 15% mee in de totale beoordeling. Verder stond in het programma van eisen aan welke milieueisen het tonerpoeder moet voldoen. Daarnaast moet de leverancier de vrijkomende afvalstromen op een verantwoorde wijze afvoeren en verwerken.

13.2 Touchscreens en tablets

Bij de aanbesteding van tablets en touchscreens maakte het criterium duurzaamheid bewust onderdeel uit van de presentatie. Bij de tablets en de touchscreens waren 10 punten te behalen van totaal 70 punten voor de presentatie.

13.3 Energie

13.3.1 Zonnepanelen

De Boei en de Kloostertuin hebben zonnepanelen op hun dak gekregen. Het betreft een investering van respectievelijk € 89.165 en € 111.017. Deze aanschaf is mede mogelijk door de SDE-subsidie, respectievelijk € 53.290 en € 69.937.

13.3.2 Ketel de Kloostertuin

De Kloostertuin heeft in het nieuwe gebouw een warmtepompinstallatie met boilers en buffervaten in combinatie met een elektrische ketel gekregen.

13.3.3 BENG-school

Het Kindcentrum de Kloostertuin is een gasloze BENG-school. BENG staat voor Bijna EnergieNeutrale Gebouwen. Door de duurzaamheidsmaatregelen is gasloos bij de Kloostertuin rendabel.

Bijlage 1: Algemene gegevens van de stichting

Juridische structuur

Stichting CKC Drenthe bestaat per 1-1-2018 uit 30 basisscholen, waarvan één school voor speciaal basisonderwijs en één samenwerkingschool. CKC Drenthe, afdeling onderwijs heeft op 1 oktober 2018 595 medewerkers en geeft onderwijs aan 5178 leerlingen. De stichting is ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40045606. CKC Drenthe is sinds 2008 aangesloten bij de sectororganisatie voor primair onderwijs, de PO-raad.

Algemene gegevens over de stichting CKC Drenthe

Naam	:	Christelijke Kindcentra Drenthe
Adres	:	Groningerstraat 96
Postadres	:	Postbus 167
Postcode/woonplaats	:	9400 AD Assen
Telefoonnummer	:	0592-346801
E-mail	:	info@ckcdrenthe.nl
Website	:	www.ckcdrenthe.nl
Bestuursnummer	:	32073
Contactpersoon	:	A. Velthuis
E-mail	:	a.velthuis@ckcdrenthe.nl

Samenstelling College van Bestuur

Albert Velthuis - voorzitter

Jacqueline Mulder - lid

Het CvB is gezamenlijk verantwoordelijk voor alle bestuurs- en algemene zaken, huisvesting & financiën, onderwijs, kinderopvang, ICT en personeel.

Bijlage 2: Adreslijst scholen/kindcentra per 1-8-2018

Gemeente Assen

Kindcentrum De Regenboog

Tuinstraat 5b - 9404 KK Assen
Tel. 0592 - 316723

Kindcentrum De Kloostertuin

De Boomgaard 1 - 9408 JA Assen
Tel. 0592 - 350303

Leonardo afdeling

Aletta Jacobsweg 84 - 9408 AM Assen
Tel. 0592 - 352213

Kindcentrum Het Octaaf

Witterhoofdweg 1c - 9405 HX Assen
Tel. 0592 - 351506

Kindcentrum De Lichtbaak

Amstelstraat 14b - 9406 TH Assen
Tel. 0592 - 354150

Kindcentrum De Scharmhof

Scharmbarg 1 - 9407 EA Assen
Tel. 0592 - 343800

Kindcentrum De Borg

Dusselheugte 13 - 9403 GN Assen
Tel. 0592 - 370203 @deborgassen

Christelijk Kindcentrum Het Kompas

Eindhovenstraat 26
Postbus 239 - 9400 AE Assen
Tel. 0592 - 354234

Kindcentrum De Boei (SBO)

Weth. Bergerweg 2a - 9406 XP Assen
Tel. 0592 - 353403

Kindcentrum Het krijt

Schoolstraat 29 - 9408 MB Assen
Tel. 0592 - 460370

Gemeente Tynaarlo

Christelijk kindcentrum De Rietzanger

Borchsingel 39 - 9766 PP Eelderwolde
Tel. 050 - 2053399

**Christelijk Kindcentrum Menso
Altingschool**

Brinkhovenlaan 3b - 9765 BH Paterswolde
Tel. 050 - 3093854

Kindcentrum De Holtenhoek

Holtenweg 5 - 9481 CN Vries
Tel. 0592 - 541644

Dalton Kindcentrum Jonglaren

Ludinge 6 - 9471 JD Zuidlaren
Tel. 050 - 4092079

Kindcentrum De Tol

De Hilde 1 - 9472 WH Zuidlaren
Tel. 050 - 4091804

Christelijk Kindcentrum Het Stroomdal

Esdoornlaan 1 - 9471 SH Zuidlaren
Tel. 050 - 4093170

Gemeente Noordenveld

**Kindcentrum Speel en Leer, SWS onder
bevoegd gezag CKC Drenthe**

Ir. Mentropweg 72 - 9341 AT Veenhuizen
Tel. 0592 - 388285

**Kindcentrum De Schans, SWS onder
bevoegd gezag OPON**

Norgerweg 18 - 9342 PH Een
Tel. 0592 - 656308

Gemeente Borger-Odoorn

Christelijk Kindcentrum De Borgh

Molenstraat 3a - 9531 CH Borger
Tel. 0599 - 234254

Kindcentrum De Klister

Noorderdiep 123 - 9521 BC Nieuw-Buinen
Tel. 0599 - 613864

CKC School 59

Zuiderdiep 159 - 9521 AD Nieuw-Buinen
Tel. 0599 - 21 23 21

Kindcentrum De Wegwijzer

Harm Tiesingstraat 74 - 9571 AZ Tweede
Exloërmond
Tel. 0599 - 671206

Christelijk Kindcentrum Rehoboth

Rooilaan 154 - 7876 GW Valthermond
Tel. 0599 - 662367

Gemeente Aa en Hunze

Kindcentrum De Marke

Weegbree 21
Postbus 120 - 9460 AC Gieten
Tel. 0592 - 263113

Dalton Kindcentrum 't Kompas

Ceresstraat 6 - 9514 CA Gasselternijveen
Tel. 0599 - 512734

Gemeente Midden-Drenthe

Kindcentrum Beatrix

Sportlaan 10 Postbus 147 - 9410 AC Beilen
Tel. 0593 - 522718

Christelijk Dalton Kindcentrum De Eshorst

Esweg 106 Postbus 108 - 9410 AC Beilen
Tel. 0593 - 523159

Kindcentrum De Wegwijzer

Homaat 2 Postbus 44 - 9430 AA Westerbork
Tel. 0593 - 331305

Kindcentrum Drijber

Nijenkamp 29 - 9419 TM Drijber
Tel. 0593 - 562543

Kindcentrum De Schutkampen

Prins Hendrikstraat 2 - 9422 GJ Smilde
Tel. 0592 - 414010

Dalton Kindcentrum De Vaart

Prof. Dr. Obbinkstraat 3b, 9423 PR
Hoogersmilde Tel. 0592 - 459055

Dalton Kindcentrum De Wingerd

Floralaan 1a - Postbus 12
9420 AA Bovensmilde Tel. 0592 - 412991